

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. elöljáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □em-ként 6 fillér-
többbszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
k étszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adtnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

A Székelyföld mentő- eszközei.

Irta: Borszéký Soma, nyug. min. tanácsos.

Budapest, március 4.

III.

A földmivelésügyi m. kir. miniszter ur támogatása mellett 1902-ik évi augusztus 28., 29., és 30-ik napjain Csik-Tusnádon megtartott székely kongresszus vasúti szakosztályában, mint a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara egyik kiküldött tagja három indítványt mutattam be, melyeket a következőkben kívánok ismertetni.

1. A székely vasutak fővonala, mely az eddig mellőzött székely községeken keresztül a négy székely vármegye székvárosait egymással kapcsolatba hozza: nemcsak átmeneti kereskedelmünket szolgálja kelet felé, hanem az egész Székelyföldön a közgazdasági erők tömörítését célozza és meg kell valósítsa, ezért nem nevezhető csak szorosan vett vasúti kérdésnek.

A székely vasutak fővonala hivatva van az erre legalkalmasabb Székelyudvarhely központban csoportosítva lehetővé tenni, hogy a székely vasutakon mindazt, a mi a Székelyföldön pénzzé tehető, önmagunk megismerhessük és értékesítés végett másokkal is megismertethessük.

A Fekete-tenger közelségének előnyeit, az eddig teljesen elhanyagolt székely ipar és kereskedelem érdekeit, csak a székely vasutak kiépítésével érvényesíthetjük.

Székelyudvarhelyt, mint központot kell

üzleti összeköttetésbe hozni: Piatra felé Odesszával, Gyimes felé Szulinával, Buzeu felé Constanczával, Nagy-Szeben és Brassó felé Várnával.

Ezen tengeri kikötők mindenikében felállítandó magyar kereskedelmi ügynökségek és munkaközvetítő hivatalok támogatása mellett, mind az osztrák befolyás alatt épült magyar államvasúti vonalak, mind pedig a most kiegészítendő székely vasutak, érdekazonosságuk alapján egyetértőleg megállapítható olcsó vitelberekkel okvetetlenül növekedést fognak nyerni.

2. Alapvető követelménynek tekintendő, hogy Budapest a négy székely vármegye városaival: Marosvásárhelyvel, Székelyudvarhelyvel, Sepsiszentgyörggyel és Csikszere-dával közvetlen kapcsolatot nyerjen.

3. Harmadik alapvető követelmény, hogy ha már eddig eltűrtük a székely közgazdasági érdekek háttérbe szorítását s öngyilkossággal határos módon, be'egyeztünk abba, hogy a csak Brassón, vagy Nagy-Szebenen és Bukaresten át vezető vasuton és csak a várnai kikötőből juthassunk Konstantinápolyba, a hozzánk közelebb eső odesszai, szulinai és constanczai kikötőktől pedig teljesen el legyünk zárva; valahára önérzetre ébredésünk jelének tartom, hogy ha a székely vasutak építésével életjelt adunk magunkról, midőn megakadályoztatjuk azt, hogy az osztrák vasutak érdekében, a keleti iránytól elterelt, zsákutcákba épített négy székely vicinális — forgalom hiányában — végkép elpusztuljon.

A székely vasutak fővonala Kolozsvártól Constanczáig derékszögben metszi a

mostani négy székely vicinális vasutat; Marosvásárhelyen, Erdőszentgyörgyön; és ezen keresztezési pontok mindenike különben is a székely községekből álló egész vidék főhelyei lévén, gócpontokká avatandók, melyekkel az ottani ipari és kereskedelmi érdekek felkarolása mellett mind a négy zsákutcaba rekedt székely vicinálisnak ezen gócpontokba bevezető és ezen gócpontokból kivezető, összesen tizenhat egymással kapcsolatba hozható, különböző irányu hálózata által forgalmi növekedést adhatunk és ezáltal mind a Fekete-tengerre vezető székely vasut, mind pedig a vicinálisok négy gócpontjából jobbra-balra nyolc irányba vezetett vonalak, a keresztezési pontokban egymást táplálva, egymást életképessé kell, hogy tegyék.

Kolozsváron át négy székely gócpontból támogatva a Fekete-tenger négy kikötőjét: Odesszát, Szulinát, Constanczát és Várnát, a közelség és közvetlenség előnyei-
nek felhasználásával átrakodás nélkül gyorsan elérhetjük, keleti kereskedelmünket az eddiginél előnyösebb módon érvényesíthetjük.

1. A kocsárd—szászrégeni vasutvonal zsákutca végződésén: a kolozsvár—constanczai székely vasut keresztezési pontjában, Marosvásárhelyt négyfelől táplálva, a Piatra és Csikgyimes felé meghosszabbítva lesz, életképessé tehető.

2. Küküllőszög—sóváradi mostani vicinális, hasonlóképen zsákutca épülvén, a székely vasutak fővonalának keresztezési pontjából, Erdőszentgyörgyből jobbra-balra, előre-hátra megnövekedett szállítási képes-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A meghülés.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája. —

Tudvalevőleg a meghülés okozza a legtöbb betegséget. A meghülés nem lévén egyéb, mint testünk melegének hirtelen csökkenése, nagy gondot kell fordítani a test melegének szabályozására.

Feltűnő tény, hogy az ember bármely éghajlat alatt is képes megélni, legyen az az északi vagy déli sarkon 30—47 Celsius hideg mellett a mérsékelt égőy alatt vagy az egyenlítő táján 35—40 Celsius fok meleg mellett. E különböző lég-mérsékletek dacára testünk melege — csekély változásoktól eltekintve — ugyanazon fokon marad és pedig a hónapokban 37 Celsius fok, a szivben 39 Celsius fok. A mi éghajlatunk alatt is a levegő hőfoka 30 fok meleg és 20 fok hideg között váltakozik, ami 50 fok különbséget jelent; sőt nem is ritkaság, hogy rövid 24 óra alatt 20—30 fok különbség mutatkozik a levegő hőfokában, anélkül, hogy testünk melege jelentékenyen változnék.

Ha testünk nem bírna azzal a képességgel, hogy ily kiválóan különböző hőfokokat kiegyenlítsen, ugy a hideg behatása alatt testünk melege annyira apadna, a melegség hatása alatt pedig annyira emelkednék, hogy a halál kikerülhetetlen

volna. Betegség megfigyelése arra az eredményre vezetett, hogy a hőmérséklet, ha csak 3—4 Celsius fokkal emelkedik a normális fölé, ez már elegendő arra, hogy rövid idő alatt a szív vagy más fontos életszerv elfajulását és ezáltal a halált okozza; épp a hőmérséklet emelkedésének hatásában rejlik a magas lázu betegek életveszélye is. Az utóbbi időben e tény fontos következménye gyanánt, erős lázas betegeknek, mint tifusz, tüdőgyulladás stb., hideg fürdőket vagy hideg göngyöléseket alkalmaznak a forróság apasztása céljából és az Aurisztika igazolja, hogy a lázas betegség veszélyét apasztja, mérsékli és e szerint hatásosabb szer, mint a belsőleg alkalmazott gyógyszer. Ha testünk hőfoka 6 C. fokkal emelkedik, amint ezt napszúrás alatt észlelhetjük, az áthevült vér mérges s főleg a szivre nézve bénító hatású lesz, mi okból gyakran a halál hirtelen szokott beállani. A hőmérséklet jelentékeny apadását sem képes az ember eltűnni és testünk hőfokának 18—20 fokra való apadása halált okoz.

Testünk melegének szabályozása a tüdő és a külső bőr segítségével történik, az utóbbi által oly módon, hogy hősugarat meneszt a levegőbe, tehát sugárzás által, továbbá, hogy a vele közvetlen érintkezésbe lépő levegőnek melegséget oszt, tehát vezetést által s végül, hogy felszínén folyton viz párolog el, tehát elpárolgás által. Rendszeren nem egyenlő mértékben és nem is mindhárom uton át történik a test melegének elvonása és pedig leggyakrabban az elpárolgás által. De nézzük csak

tüzetesebben a hővesztés fentebb említett háromféle útját.

A sugárzás által való hővesztés nagyon jelentékeny lehet és testünk melegének fele része ezuton elillanhat. Ha például télen, leginkább új épületekben, át nem fűtött szobába jutunk, ugy hideg borzongatja testünket, dacára, hogy a kályha jól meg van rakva és izzó, a szoba levegőjének melege pedig 16 fok. Testünk melege a hideg falak és hideg butorok felé sugárzik és pedig annál erősebben és annál kellemetlenebb érzés kíséretében, minél nagyobb a hőmérséklet különbsége a hideg falak és testünk között. Ha azonban 3—4 hét után a szoba kellően át van fűtve, még alacsonyabb hőfok mellett, mint kezdetben, is jól érezzük magunkat, mert a sugárzás csekélyebb, az átmelegedett falak már nem vesznek föl oly sok meleget, nem érezzük többé a sugárzást.

Ha testünk melege csak a test egy részéből sugárzik egy hideg tárgy felé, például ha hideg fal felőli oldalon a takarót felemeljük, a mikor meleg ágyban fekszünk, ugy kellemetlen léghuzamot érezünk, ami nagyon gyakran a testbőr e részén az idegek működését zavarja és rheumatikus fájdalmakat idéz elő.

Ha ellenben testünk melegének kisugárzása akadályoztatik, a melegség testünk belsejében felhalmozódik és a forróság érzetét idézi elő. Így van az gyülések alatt, ahol sok ember sűrűn egymás mellett áll és a melegség kisugárzása

séget nyervén, megtalálja az utat nemcsak Piatra, Gyimes, hanem Constancza felé is és ekkor ki fogja magát fizetni.

3. A Héjjasfalvától Székelyudvarhelyig zsákutcába épült harmadik székely vicinális, a székely vasút fővonalának keresztes pontjában Székelyudvarhelyt négy felől táplálva a világ négy része felé létesített folytatólagos összeköttetésével: Kolozsvár felé Budapesttel; a zetelaki uton Piatra felé Odesszával; az oláhfalvi uton, Csikszereda felé Szulinával, a Sepsiszentgyörgy felé megnyitott fővonalon, egyenesen Constanczával; jobbra Nagy-Szeben felé Várnával nagy jövőjű kereskedelmi vasutak megnyitását hozná létre.

4. A brassó—kézdivásárhelyi zsákutcába épített székely vasut, a székely vasutak fővonalának keresztes pontjából, Sepsiszentgyörgyből kiindulva, jóvá tehetné azt a vereséget, a mit az által szenvedett, hogy ezen vicinális végpontjából Kézdivásárhelyről nincs vasutunk a közel Braila, Galacz felé, hanem egész Háromszék visszafelődésre utalva, Csikgyimes—Szulina felé és Brassó—Várna felé félreeső vidékekre tereltetett.

Az itt elősoroltak képezik indítványaim lényegét, miután azonban a székely kongresszus munkálatairól megjelent nyomtatványban az O. M. G. E. csak indítványaim címeinek szövegét adta ki; de ezen indítványhoz csatolt térféket és hírlapi cikkeket költség kimélt tekintetéből, mellőzni határozta, a székely kongresszus szakosztályi gyűléseiben pedig az ottani felszólalásokra kiszabott idő rövidsége miatt, mindezeket előszóval előadni nem lehetett; jelen dolgozatomat a nyilvánosság elé hozni szükségesnek tartottam.

Krónika.

— Fővárosi levelezőnkől. —

Budapest, március hó 4-én.

Legutolsó tudósításom óta alig állott be változás a keletázsiai harcúterén, ha csak nem tulajdonítunk nagy fontosságot annak az ütközetnek, mely a port-árhuri kikötő előtt lezajlott. Február 26-án ugyanis Togo tengernagynak sikerült részben elzárni a kikötő bejáratát, melyvel jelentékenyen lefokozta az orosz flottilla harc-képességét. Egy későbbi ütközetben pedig az orosz hadihajókat kicsalta a kikötőből és valamennyi hajót harc-képtelenné tette, úgy hogy Oroszországnak keletázsiai tengeri haderejét teljesen letörte.

Megakadályoztatik. Bár a terem hőfoka nem magas, mégis a forróság nyomasztó érzése fog el bennünket; ellenben a mellékhelyiségekben, hol kevesebb az ember és hol a test melegének kisorsogása akadályozva nincs, magasabb hőfok mellett is jól érezhetjük magunkat.

A test melegének vezetés útján való apadás, az által t. i., hogy testünk melege közvetlen érintkezésbe lép az öt mindenfelől környező levegővel, szintén nagy jelentőséggel bír és ez uton körülbelül 25 százalék meggy testünk melegéből veszendőbe. Az által, hogy a testünket közvetlen érintő légréteg átmelegítettik, ez könnyebb lesz, mint az át nem melegített és testünktől távolabb levő levegő, a könnyebb levegő elillan fölfelé, helyébe pedig újabb, hidegebb légrétegek lépnek. Ez okból testünk körül, alulról fölfelé, folytonos légáramlat támad.

Végre víz-elpárolgás által is szabályoztatik testünk melege. A víz elpárolgása a tüdő és a testbőr által történik. A tüdő által való vízmenyiség elpárolgásáról kellő képet nyerünk, ha a tüdő felületére lehelünk vagy ha megfigyeljük ama sűrű gőzfelhőt, amit hideg levegőben való lélekzésünk által idézünk elő. De a testbőrön át is tetemes elpárolgás történik, csak hogy ez rendszeren nem vehető oly könnyen észre.

Ha testünk melegének itt felhozott szabályozása, legyen az akár csak részben is, megakadályoztatik, úgy azok az egészségi zavarok állnak be, amelyek meghülés név alatt ismeretesek. Ilyen a rheuma, nátha, tüdőgyulladás stb. Dr.

Apróbb szárazföldi csatározások voltak, ezeknek azonban jelentőséget tulajdonítani nem lehet. Döntő ütközet csak hetek múlva várható, addig csupán tüntetések lesznek, hogy eltereljék egymás figyelmét a döntő összecsapás előkészületeitől. — Legújabb táviratok szerint Porth Arthur helyzete tarthatatlan, ami a japánoknak óriási előnyére szolgál.

A politikai küzdelem megindult a képviselőházban. A kormány betérjesztette a következő törvényjavaslatait a képviselőház március 2-iki ülésében:

1. A főudvarnagyi bíráskodásról. 2. A magyar tisztképzésről (ezerhetvenhárom új alapítványi hely létesítése). 3. A vármegyei tisztviselők fizetésének rendezéséről. 4. A községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról. 5. Az állami anyakönyvekről szóló törvény egyes szakaszainak módosításáról. 6. Főhatalmazás a német birodalommal és Olaszországgal új szerződés megkötését célzó tárgyalások megkezdésére. 7. Az országgyűlési képviselők jövő évre érvényes névjegyzékének kiigazítása tárgyában. 8. A magyar határőrvédelmi tanulmányi alap bírtokügyeinek rendezéséről. 9. Jelentés a központi statisztikai hivatal munkatervéről.

Van remény, hogy habár erős harc árán is, a képviselőház munkaképességét sikerül visszaállítani.

Az új törvényjavaslatok közül a vármegyei tisztviselők fizetésének rendezése képezi leginkább a megbeszélés tárgyát. A tervezet többet nyújt, mint a mennyt a tisztviselők remélték. A községi jegyzők fizetési törvény tervezete a minimumot 1600 koronában állapítja meg és korpótléket ad.

Beszélnék a házszabályok módosításáról is, lehet, hogy mire e sorok napvilágot látnak, e kérdés körül elkeseredett küzdelem fejlődik ki. Azt azonban minden oldalon remélik, hogy különösen a fizetések rendezéséről szóló javaslatokat átengedik a tárgyalások retortáin ép olyan könyöséggel, mint a hogy azt az állami tisztviselők fizetésére vonatkozó törvénnyel tették.

Talán nem lesz érdektelen megemlékezni arról, hogy amíg a nagy harcok folynak, a magyar nemzet szívébe zárt és őszintén bálványozott két férfi ülte meg csendes magányban születés napját. Az egyik József főherceg, aki 71 éves korát töltötte be, a másik Jókai Mór, aki 79 éves lett. Mindkettőnek osztatlanul boldogságot kíván a magyar nép szeretete.

Hullnak a kitüntetések a magasból, mint a csillagok csendes nyári éjeken. — Tiszta István gróf miniszterelnök svéd Olaf-rendet, Gromon Dezső I-ső oszt. vaskorona rendet kapott. S ami önöket talán érdekelné fogja Szentiványi Miklós háromszék-megyei alispán kir. tanácsosi címet, Dr. Antall Mihály ugyanezen vármegye főorvosa Ferencz József rendet kapott.

A herceg primás aggasztó betegségében kedvezőbb fordulat állott be és megcáfolták a Ferencz Ferdinand trónörökös betegségről szóló híresztelést. Ellenben Lujza hercegnő elméleti állapotát még mindig kedvezőtlennek jelentették ki az udvari orvosok s ideggyógyintézetben való ápolását szükségesnek hirdetik, bármint tiltakozzék is ez ellen Keglevich-Mathasich Géza.

Kis és nagy császárok elfoglaltságát a szófia fejedelem használja ki népe számára s immár háborus szelek fújdogálnak a Balkán hegyek közül is. Hisszük azonban, hogy az ottani állapotok nem komolyabbak, egy amolyan operette-beli államocska dolgainál, melyek kellemetlenek, de nem veszélyesek.

Ilyen államocskáról irt operettet Pásztor Árpád és Stoll Károly a „Kiscsászár“ címmel. Sajnos a siker nem volt tökéletes, legalább is a kritika nem fogadta kedvezően. — De hát mit is fogad a kedvezően a kritika? Semmit. Zichy Géza gróf Gemmáját alaposan lecsepüli egyik fővárosi napilap, mely iparilag üzi a szindarabok tönkretételét.

Nem feledkezem meg a tanügyről sem. Ha már irtam mindenről dióhéjban, hadd említsem meg, hogy az érettségi vizsga reformjára készül a tanügyi világ. Kármán Mór dr tartott e tárgyról felolvasást a fővárosi Tanári körben. Az eszme még nincs teljesen kifejezve, de körülbelül tisztában vannak azzal, hogy a reform mely irányban viendő keresztül.

Legalább e téren tisztogassunk. Legyen kevesebb a hazugságok száma ezzel is, mert tény, hogy az érettségi vizsga csak úgy nem biztosítja a tanulók érettségét, mint a nagy hatalmi állapot a győzelmeket.

Erről pedig minden percben bizonyosságot szolgáltat az élet, könnyörtelen vas keze. r. l.

Az ipari munkások szabad lyceuma.

(Folyt. és vége.)

Gondoskodott azonban az ipartörvény a szabadság égése alatt arról, hogy az iparosok ismét tömörülve egy erős testületet alkothassanak, s mint előbb a céh rendszer idejében, bizonyos mértékű, vagyis elsőfokú iparhatósági jogot is gyakorolhassanak, a szakbavágó ügyeiknek rendezése mellett. Etlebeléptette ugyanis az ipartestületet. Ha az iparosság kivétel nélkül tömörül és megalkotja az ipartestületet, hatósági jogot gyakorolhat ennek révén saját hatáskörében az alapszabályok rendelkezése szerint a tanoncok szerződötése, felszabadítása és azok nevelése felett, a segédek és mesterek között előforduló minden ügyben, de e mellett hathatósan ápolja a társulás és együvé tartozandóság nemes eszméjét, leszorítja a verseny teréről a síhederekből, csavargók-ból előálló kontárokat s nevel hivatott és szakmájában jártas, teljesen képzett iparosokat. Akkor az ipartestület maga határozza meg, hogy kiket milyen előképzettséggel, illetve előélet és magaviselet alapján veszen fel az iparos pályára. S megszűnik az a sajnálatos állapot, a mely ma napirenden van, hogy a mely gyermek a tudományos pályán nem boldogulhat, vagy a földműveléshez nincsen kellő fizikai ereje, akár a munkához elegendő kedve és akarata, hogy legyen valami belőle, az iparos pályára adják szülei, megnyomorítva az ilyen existenciákkal 3—4 évre egy-egy jóraváló mestert. Szerződötteti tehát az ipartestület, megfelelő előképzettséggel és jó magaviselet alapján a tanoncokat s bíráskodik a mesterekből és segédekből kiküldött bizottság által a két fél között felmerülő ellentétek ügyében, kibékíti őket, vagy megbünteti az arra érdemest, szóval úgy a tanoncok, mint a felnőtt iparosok ügyét hivatottabban és jobban intézné, rendezné, mint a jogász emberekből összeállított és más irányú közigazgatási teendőkkal agyonterhelt mostani elsőfokú iparhatóság.

De ezen fontos ipari közigazgatási teendők helyes elvégzésén kívül, otthont alkothatna az ipartestület saját tagjainak szórakoztatására, vagy az elaggott és munkatehetetlen öreg iparosok ingyenes ellátására és több üdvös cél megvalósítására, mint ezt megtette a többek között a nagyváradi ipartestület.

Az ipartestület jövedelmét képezik a tanoncok szerződötésénél és felszabadításánál szedett díjak, az ipartestületbe való belépés alkalmával fizetett belépési és ez évi tagsági díjak, ezenkívül ajándékok és mulatságok jövedelmei. A belépési díjakat 20—40, a tagsági díjakat pedig 3—5 K-ban szokták megállapítani. Az ipartestületekbe nyugodtan beléphetnek azon társulatok is, melyeknek eddig megtakarított vagyonuk van, mert a társulat tagjainak $\frac{1}{3}$ része e vagyon külön kezelését kimondja, akkor az mind külön kezeltetik azon szakmabeli iparosok javára. Azon előnyökkel szemben, melyeket nyújt az ipartestület, korántsem ró nagy terheket tagjaira, még kezdetben sem; de ha figyelembe vesszük, hogy későbbi időben, helyes vezetés és okos gazdálkodással mily nagy arányokat fog ölteni az iparosságról való gondoskodást illetően, lehetetlen, hogy minden iparos, az ipartestület eszméjének városunkban való megvalósítása érdekében, ne szegődjék harcosául.

Megalkothatni az ipartestületet, ha az iparhatóságnál nyilvántartott mesterek kétharmad része sajátkezűleg aláírt írásbeli kérvénnyel járul az elsőfokú iparhatósághoz, ennek megalakítása érdekében, vagy ha az iparhatóság kezdeményezi és az iparosokat alakuló közgyűlésre összehívja, az iparosság kétharmad része az ipartestület megalakítása mellett szavaz, harmadik esetben pedig 20 tag írásban kérheti a városi tanácsot, az iparosoknak igen vagy nem-mel való megszavaztatására és ennek eredményétől fog az ügy megvalósítása függeni. Akármelyik módot fogják városunk iparosai választani, fődolog, hogy ezen üdvös intézményt saját jólétük érdekében megvalósítsák. A megalkotott ipartestület ügyeinek ellenőrzésére az iparhatóság biztost nevez ki, a mi az intézménynek mindig csak feltétlenül előnyére válhatik. Ezen fontos intézményt a fentiek szerint részletesen lelekesítette Szakáts előadó tiktár ur a tekintélyes számmal megjelent iparosokat s kijelentve, hogy úgy ezen ügy diadalra juttatása, valamint más egyéb ügyben az iparosságnak mindig rendelkezésére áll, befejezte tanulságos, élvezetes előadását.

Solymossy Endre biz. elnök a jelen időszakra tervezett előadások sorozatát berekesztve, röviden megemlékezik a bizottságnak kitűzött céljáról, ez

pedig nem volt más, mint az értelem fejlesztése. Az emberiség régi és mostani élete arról tesz tanubizonyságot, hogy a tudással, az értelem erejével minden akadályt, minden nehézséget, még a szegénységet is le lehet győzni. Az e téren elért eredmények, sikerek pedig nem nyilvánulnak egyszerűre, kézzel foghatóan, de mindig az ember tudástárházában lévén, szükség esetén jelen vannak, segítségül szolgálhatnak. Majd meleg köszönetet mond Szakáts Péter előadó urnak, ki fáradságot nem kímélve, messziről jött, hogy iparosságunk szellemi kincsét egy jelentékeny dolog megismeretéseivel gazdagítsa. Szakáts titkár ur pedig, mint első iparos mond köszönetet Solymossy Endre bizelnök urnak azon fáradságot, önzetlen munkásságáért, melylyel az iparosság minden ügyét oly lelkesedéssel vezeti jó és egészséges irányban.

Még Koronkay Ferenc és Szántó Ferenc énekeltek egy igen sikerült duettet, mely után a jelen ciklusban tartott 12 előadás befejezésékepen a Szótartó énekelte el a lelkes hallgatóság.

Este pedig mintegy 60 iparos a vezetőség-gel egyetemben Sándor István jóhírű vendéglőjébe társas vacsorára jött össze, hol számos, az iparosságot közletről érdeklő dolgok lettek még megbeszélve, megvitatta a fehér asztal mellett

Egyházi élet.

Szent Antal-estély. Folyó hó 6-án (vasárnap) este fél 8 órakor a róm. kath. gimnázium dísztermében Szent Antal-estély lesz, melynek műsora a következő: 1. Ének Szent Antalhoz, éneklő az ifjuság. 2. „Rákóczi“ Váradiól, szavalja Lányi Rózsi. 3. „Oh légy áldva“ Hervétől, éneklő János Huska, zongorán kíséri Kertész Albertné. 4. Szabad előadást tart Embery Árpád főgimnáziumi tanár. 5. Szemlér Ferenc főgimn. tanár költeményeiből szemelvényeket olvas fel. 6. Zongora játék, játsza dr. Solymossy Lajosné. 7. „Isten báránya“, éneklő a férfiak. 8. „Imádkozni“, szavalja Szemlér Károly IV. o. t. 9. Ének, „A keresztfához megyek“. Rendezők: Dézsy Balászné, Daróczy Juliska, Bálint Veronika.

A biblia ünnepe. Azok a keresztyén vallásfelekezetek, melyek szent vallásuknak alapjául csupán a bibliát tekintik: március 6-án az egész föld kerekén háláadó istentisztelet tartanak. E napon ugyanis 100 éve, hogy Londonban megalakult a „Brit- és Külföldi Biblia Terjesztő Társulat“, mely azóta 370 élő nyelvre fordította le a bibliát és terjesztette el azon népek között. — A magyarországi protestánsok is részt vesznek a biblia ünnepében. A helybeli ref. egyházban e napon d. e. 10 órakor lesz az ünnepélyes istentisztelet, melyen imát Demes Ferenc s. pap, egyházi beszédet Vajda Ferenc rendes lelkész tart.

Építsünk Székelyudvarhelyen templomot! A közművelődés oltárán Isten dicsőségére áldoz, ki a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom költségeihez hozzájárul. Az egyházközség előljárósága a következő kegyes adományokat vette éshálás köszönettel nyugtázza. Homoródalmáson adakoztak még: IV. Szabó Mihályné és Kenyeres Rebi gyűjtőivén: Herman Károlyné, Rigó Istvánné 1—1 K, özv. Siménfalvi Sándorné 50 f, Sándor Mózesné (Zoltán), Dajka Lőrincné, id. Kenyeres Andrásné, id. Nébel Ferencné 40—40 f, Siménfalvi Bálintné, Benczö Györgyné, Sándor Ferencné, Bencze Józsefné, Gothárd Andrásné, Szabó Józsefné, Sándor Pálné, id. Sándor Györgyné, Barra Rebi, Kenyeres Rebi, Szabó Mihályné 20—20 f, ifj. Kenyeres Mózesné 30 f, Gothárd Pálné, ifj. Nébel Ferencné, Kenyeres Ferencné, Szabó Lászlóné (Orbán), Horvátné Lőrincz Lidi 10—10 f. Együtt 7 K 30 f. V. Deák Józsefné és Kádár Mihályné gyűjtőivén: László Györgyné, id. Fekete Mózes, Tódor Jánosné, Csáka Jánosné (orvos), Fülöp Jánosné, Deák Józsefné, Kádár Mihályné, Sándor Mózesné (László), Sándor Pál (hosszu) 20—20 f, Gothárd Mihályné (csendör) 40 f. Karácsony Mihályné, Ráduly Mihályné (külső), Bencze Mózesné, Kuszura Jánosné, Bodor Mihályné, özv. László Andrásné, Tódor Mihályné, Sós Józsefné, Bartha Jánosné, Tódor Andrásné, Csáka Ferencné 13—13 fillér, Kiss Jánosné, Márton Józsefné, Godra Mihályné, Demeter Mihályné (kádár), Barta Elekné, Pál Mózesné, Gábor Ferencné, Barfa Józsefné, Mátyás Jánosné, László Andrásné, Orbán Istvánné 10—10 f, Ráduly Andrásné (külső), Antonya Istvánné, Bibe Jánosné, ifj. Fekete Mózesné 12—12 fillér, Sándor Mózesné 8 f, Ferenc Lajosné, Bodor Andrásné, Bogdán Mihályné 6—6 f. Együtt 5 K 47 f. VI. Gothárd Jánosné és Sándor Rebi gyűjtőivén: Tari Irén tanítónő, Herman Károly 3—3 K, Kriza Sándorné 1 K 20 f, Rigó Jánosné

(türkös), Gothárd Jánosné 1—1 K, Baczó Mózesné, Csáka Ferencné, Benczö Pálné, Szabó Ferenc (cipész), Farkos Jánosné, Miklós Andrásné, Szabó Judit, Rigó Kriszka, ifj. Kenyeres Györgyné, Rigó Julis, Barra József, Szabó Istvánné, Bodor Jánosné, Sándor Andrásné, Barra Sándorné, Boka Józsefné 20—20 f, Boka Jánosné, Benczö Mihályné, Bodor Andrásné, özv. Bodor Jánosné, Szabó Rebi, Plát Mihályné, Gothárd Ferencné, Bencze Mihályné, Pálfi Dénesné, Szabó Mihályné, Szabó József, Szabó Jánosné, Dajka Mihályné, Sándor Mózesné, Bodor Jánosné, Bomhér Józsefné 10—10 f, Szabó Sándorné 8 f. Együtt 14 K 8 f. Az I—XXXII. közlemény összege 5476 K 95 f. E közlemény összege 26 K 85 f. Összesen 5503 K 80 f.

Irodalom.

Kakas Márton. A vidámságnak és elmésségnek valóságos tüzijátékát produkálta ezen a héten is a Kakas Márton Képei és írott apróságai egyaránt olyanok, hogy a legkomolyabb kritikánál is jobban megvilágítják a politikai és társadalmi élet új eseményeit. Az első oldálnak kacagatóan mulatságos képét, amely a színpalak mögött készülő obstrukciót figurázza ki, Linek Lajos rajzolta. A másik színes képét, a budapesti háziur remek típusát, Jeney Jenő festette meg annyi humorral és annyi igazsággal, hogy szinte magyarázó szöveg nélkül is megértené mindenki, hogy mit akar mondani. Ház Miklós ezen a héten is két pompás képpel szerepel a Kakas Márton rendező rajzoló közt, akik közül Bér Dezső sem maradt el a maga finom elmés rajzaival. Az írott részben is van egy csomó apróság, amely nem csak elmés és mulatságos, hanem valósággal művészi is.

A census kérdéséről tekintettel az erdélyi részekre Sebest Dénes orsz. képviselő egy röpiratot adott ki Targyalja benne a most érvényben álló census hatását, különösen a románságra való tekintettel. Arra a conclusiora jut, hogy a földbirtok census leszállítása csak úgy nem lenne veszedelmes, ha a leszállított census a magyar irás és olvasás tudásához lenne kötve, ellenkező esetben a magyarság saját érdekei ellen törne az államintézményekben. Az Erdélyben érvényben levő ugynevezett füst utáni választói rendszer kibővítő, de szintén a fenti korlátolással.

Különbélek.

Az erdélyi magyar marháért.

A székelykereszturi bikakiállítás február 29-én összegyűlt birtokosok és tenyésztők értekezletet tartva, egyhangu határozattal a következő kérést intézték az „Erdélyi Gazdasági Együlethez“, az erd. magyar faj szarvasmarha tenyésztés előmozdítása céljából.

Méltóságos

Szabó József urnak
az „Erdélyi Gazdasági Egyület“ elnöke,
Kolozsvár.

Méltóságos Elnök ur!

Az erdélyi magyar fajtájú szarvasmarhatenyésztés fejlesztése érdekében folyamodunk Méltóságod útján az „Erdélyi Gazdasági Egyület“ tisztelt választmányához támogatásért.

A Székelykeresztúron f. é. február 29-én megtartott országos jellegű tenyészbika kiállítás és vásár alkalmából egybegyűlt birtokosok és tenyésztők, valamint székelyföldi kisgazdák értekezlettel alakulva, egyhangu határozattal azon meggyőződésnek adtak kifejezést, hogy egy országos közgazdasági, valamint általános mezőgazdasági szempontokból szükséges és hasznos az erd. magyar fajta szarvasmarhának fenntartása és keverésektől mentesített eredeti fajtisztaságban való tenyésztése, mert ezen szarvasmarha faj egy az igavonó képesség tekintetében valamint a tudóvesszsel szemben erősebb ellenállásra képesítő szervezete folytán kétségtelen előnyökkel bír a nyugati faj szarvasmarha felett. Azonban fennforog az a veszély, hogy az erdélyi részek azon vidékein is, hol az erdélyi magyar fajnak tenyésztése és fejlesztése az utóbbi évtizedekben folytatott okszerű és tervszerű tenyésztési irányzat követése folytán határozott fellendülést nyert; a nyugati fajtájú szarvasmarhának párhuzamos irányu tenyésztése az erd. magyar faj eredeti tisztaságát keveredés útján a köztenyésztésben megrontja és elkorcsosítja. Az erd. magyar fajnak létét fe-

nyegető eme viszály elhárítására az „Erdélyi Gazdasági Egyület“ tisztelt választmányához folyamodunk azzal a kéréssel:

Méltóztassék a fennforgó tárgy beható megvitatása után a nagyméltóságú földmívelésügyi miniszter urhoz benyújtandó, szakszerűleg indokolt emlékiratot szerkesztetui, mely kimutassa s érvekkel bizonyítsa azt, hogy az erd. magyar fajtájú szarvasmarhának további fenntartása, fejlesztése s eredeti fajtisztaságában való okszerű tenyésztése és ezen tenyészirányzatnak támogatása szükséges és hasznos az erdélyi részek mindazon vidékén, hol az jelenleg is a köztenyésztésben tenyésztetik s ennél fogva a jelzett vidékek területén a nyugati fajnak a köztenyésztésben való párhuzamos tenyésztése, az elkorcsosulás veszélyére való tekintettel, káros — s ezért a tenyészkerületek fenntartása a jövőben is szükséges.

Végül tisztelettel kérjük, méltóztassék az emlékiratot mindazon erdélyrészi földbirtokosok és tenyésztők, valamint kisgazdák meghívásával, kik az erd. magyar fajtájú szarvasmarha tenyésztése iránt érdeklődnek, küldöttségileg földmiv. miniszter ur ő Nagyméltóságához benyújtani.

Székelykeresztúr, 1904. február 29-én.

Kiváló tisztelettel

Sperker Ferenc, Somogyi Albert, br. Rothenthal Henrik, Aubin Károly, Lészay Ferenc, Bárczay Gyula, Koncz Armin, Dorner Béla, Ugron Zoltán, Györfás Endre, Orosz Lajos, br. Jósika Gábor, Oláh Antal, Máthé Pál, Szabó István, Jaeger F. József, Balászy Sándor, dr. Danokos Andor, dr. Jankovich Pál, Jakabházy Samu,

Udvarhelymegyei gazdasági egyület nevében:

Hollaky Arthur, elnök.

— **Gróf Majláth Gusztáv Károly** erd. püspök f. hó 3-án városunkba érkezett. A püspök fogadására megjelentek a pálya udvaron Jung-Cseke Lajos apát plébános és Soó Gáspár róm. kath. főgimnáziumi igazgató, kiknek kíséretében egyenesen a gimnázium épületébe hajtatott, ahol részt vett a tanuló ifjuság szentgyakorlatain. Azután gyóntatott és csendes misét hallgatott. A püspök néhány napi tartózkodás után székhelyére távozik.

— **Kinevezés.** Kishalmgyi Hollaky Arthur főispán Dónáth Gyula vármegyei központi díjnot az oklándi szolgabíróshoz járási irtoknak nevezte ki.

— **A városház építés-ügye.** Városunk képviselőtestülete által az 1902. novemberben elfogadott építési terv ügye újabb halasztást szenvedett, mennyiben a Pap Gyula és Gábori József műépítészek által készített és ifj. Galter János építész által átdolgozott tervet a belügyminiszter nem hagyta jóvá, azzal az indokolással, hogy az elrendezés szerencsétlen és a szükséges adatok fel nem terjesztése miatt a tervezet felül sem bírálható. Ezért a miniszter elrendeli, hogy a rendelkezésre álló pénzüsszeg figyelembe vételével a tényleges szükségletnek megfelelő pontos és részletes tervezési program, új tervezet és költségvetés készíttessék, mely újabb művelet jóváhagyás végett hozzá felterjesztendő.

— **Jegyző-választás** A bordosi jegyzői közbén, a f. hó 2-án megtartott választás alkalmával, hét pályázó közül, Molnár Jánost választották körjegyzőnek. Ezzel a vármegye egyik legexponáltabb jegyzői állásának ügye elintéztést nyert.

— **Nőegyleti fillérestély.** Szerdán, 3-án folyt le az utolsó nőegyleti fillérestély. Rendezők voltak Daróczy Ilonka és Ninuka. Szép programot állítottak össze s a nagy számmal összegyűlt közönség jó hangulatban töltötte az estét. A műsor első pontja Dósa Sárka szavalata volt. Váradi Antal egyik szép költeményét az „Örökkévalóság“-ot adta elő nagy drámai erővel. Élvezettel hallgattuk János Huska megkapóan előadott népdal számait és az ujrázások meg nem szünvén, az operette-ujdonságok egyikéből énekelte egy szép részletet nagy hévvel és igen üde, szép terjedelmes hanggal. Nagy Elemér tanárnak vig szavalata pedig általános és állandó derűtséget kellett. Végül Fankovich László mutatta be eimbalmon tudását és ügyes technikáját. Ezzel befejeződött a fillérestélyek sorozata, melyeknek annyi kellemes estét köszönhetünk.

— **Az Orsz. Tanáregyesületnek** f. évi július hó 3-án és 4-én városunkban megtartandó közgyűlése ügyében február hó 28-án, a főreáliskola tanácskozó termébe összehívott értekezlet lefolyásáról a következő tudósítást vettük: Dr Solymossy Lajos tanárkörü elnök a megjelenteket melegen

üdvözölvén, előadta az értekezlet összehívásának célját és abbéli reményét fejezte ki, hogy a majd ideérkező vendégek körünkben jól fogják magukat találni és a lehető legkellemesebb emlékeket fogják magukkal vinni. Ez után Nosz Gusztáv titkár ismertette a közgyűlésre és a vendégek szórakoztatására vonatkozó program tervezetét. A vendégek ideérkezése július hó 2-án, a délutáni órákban lesz, a mennyiben tervbe van véve annak a kieszközése, hogy Segesvártól idáig külön vonat boe-áltassék azoknak rendelkezésére azon célból, hogy módjukban legyen az ország minden irányából jövő tanároknak arra, hogy egy a Petőfi-szobrárt, valamint sírját is megtekintve, kegyeletük adóját leróhassák a költő géniusza előtt. Városunkba érkező, üdvözlés lesz a polgármester részéről a város nevében. Ezután kiki szállására megy. Este ismerkedési estély lesz. Jul. 3-án (vasárnap) d. é. 9 órakor a választmányi ülés és nyomban utána a közgyűlés fog megtartani, mely alkalommal az alispán fogja a vendégeket a vármegye nevében üdvözölni. 1 órakor közebed lesz, a melyen remélhetőleg városunk előkelősége is részt fog venni. Estére hangverseny van tervbe véve és ennek keretében lehetőleg a székely nép életének egyes jellemzőbb mozzanatai (pl. lakodalom stb) fognak beillesztetni. Hangverseny után tánc következik. Hétfőn d. e. a városnak megtekintése lesz, majd pedig a közgyűlés folytatása. 1 órakor közebed, délután meg kirándulás Homoródra és Szentkeresztbányára. Kedden három rendbeli és nagyobb távolságu kirándulás van a programmba felvéve, a melyek külön-külön csoportokban fognak kellő ka-lauzolás mellett foganatosítani. Az előkészületek megítélésére különböző bizottságok alakultak; jelen- sen egy nagy bizottság, városunk művelt elemei- nek a belevonásával, mely bizottságnak feladata a szóban forgó ügyet erkölcsileg támogatni és íranta a közérdeklődést felkeltetni. A többrendbeli szűkebb bizottságok a következők: a) intéző bi- zottság a teendőik szellemi részének az elintézésé- re; b) fogadó és elszállásoló bizottság azzal a feladattal, hogy a vendégek elszállásolását jó előre biztosítsa, illetőleg őket megérkezésükkor fogadja; c) vigalmi bizottság, melynek teendője a hangver- seny stb. rendezése; d) bankettet rendező bizott- ság, melynek gondoskodnia kell a közebedeket il- letőleg és e) a kirándulásokat rendező bizottság, mely a kirándulások ügyében fog eljárni. Ezen- kívül elhatározottat egy tájékoztató és egy a vá- rost, mint a vidéket ismertető kalauznak a szer- kesztése. Ezek után az értekezlet véget ért.

— **A sorozás.** N y i r y Sándor honvédelmi miniszter rendeletet adott ki a törvényhatóságok- nak a sorozás előkészítése iránt. Vármegyénkhez érkezett rendelet szerint utasította a törvény- hatóságot két újoncoszási és működési terv elő- készítésére és pedig úgy, hogy a fősorozás az 1903. évre az egyik terv szerint 1904. március 21-től április 30-ig; a másik terv szerint 1904. április 6-tól május 10-ig legyen megtartható.

— **Kitüntetett cselédek.** Jencsics János sz.- udvarhelyi lakosnál szolgáló Sz ó c s Józsefnek, a román kath. főnöveldeben szolgáló Der z s i Róznak és K o n c z Armin gyógyszerésznek szolgálatban álló M o l n á r Mária-nak, mint er- tesülünk, a Székely Egyesület 10 éven felüli szolgálatuk elismeréséül 40—40 K pénzzutalmat és dicséret oklevelet adott.

— **A polgári önképző-kör** ez idényben utolsó fillérestélyét folyó hó 14-én fogja megtartani, mely alkalomra igen változatos műsort állít össze a ren- dezőség. Holnap, hétfőn, fillérestély nem lesz.

— **Ragályos betegségek városunkban.** Ezidő- szerint városunkban 2 kanyaró, 2 vörheny, 18 számarhurut, 2 hólyagos himlőben betegedett egyen van ápolás alatt. Számarhurutban meghalt 2 beteg.

— **Érdekes természeti tűneményben** gyönyör- ködhettünk f. hó 4-én reggel fél 8 órakor: Szí- várvány tünt fel ugyanis, melynek három ága volt és északtól déli irányban terjedt el a páras égboltozaton. A ritka természeti tűnemény csak néhány percig volt látható s aztán eltűnt.

— **Helyreigazítás.** Lapunk legutóbbi számá- ban, tudósítónk tévedése folytán a sz.-kereszturi gazda értekezlet elnökének Hollak Arthur főispán, gazd. egyf. elnököt írtuk. Mint utólag értesülünk — az értekezletet Gyárfás Endre vezette, a mit ezennel helyreigazításképp közlünk.

— **Az összes szepítészereket** fölülmulja a közkedvelt Földes-féle Margit-créme. Gyorsan és biztosan eltávolít szeplőt, májfoltot, kiütéseket, ráncokat és egyéb arctisztatlanságot és így nem- csak szépít, hanem fiatalít is. Ára 1 K, nagy té- gely 2 K. Kapható a készítőnél: Földes Kelemen

gyógyszertárban, Aradon és minden gyógyszer- tárban, drogériában és illatszerek kereskedésben. Utánzatoktól óvakodjunk.

— **Sertésvész.** Székelyudvarhelyen a ser- tésvész ujabbi fellépése miatt a sertésvásárok további intézkedésig betiltattak!

— **Emléket az agyagfalvi réten.** A székely emlék alap javára a február hó 28-án egy iparos összejövetelen pohárköszöntőkből „Én tettem be a garast“, a befolyt 4 koronát vettem Nagy János cipészemester urtól. Ezt hozzáadva a már begyűlt 5227 K 04 fillérhez, az alap összege tesz 5231 K 04 fillért. Fogadják a nemes szívű adakozók hazafias adományukért a végrehajtó bizottság há- lás köszönetét. Székelyudvarhely, 1904. március hó 5. Ferentzi János végreh. biz. pénztárnok.

— **Számtalan elismerő levél** és azon hiteles orvosi nyilatkozatok, melyeket a fővárosi, vidéki és külföldi kórházakban folytatott kísérletekről és azok kiváló eredményeiről állítottak ki, bizonyít- ják, hogy a Zoltán-fele kenőcs a csusz és kösz- vényes bajok biztos gyógyszere. Üvege 2 K Zol- tán B. gyógyszerárban, Budapest.

— **Egések.** Lapunk csütörtöki számában meg emlékeztünk a f. hó 2-án pusztított tűzvészről. A felvett hivatalos becslés szerint — leégett: Nagy Pál kárára egy ház és melléképületek 1330 K értékben; Szabó József szabó kárára egy ház és melléképületek 1060 K értékben és özv. Szabó Józsefné kárára egy ház 940 K értékben. Bizto- sitva nem volt. A tüzet okozó Márton Márton cseléd bevallotta, hogy azt gondatlanságból tette, miért is tegnap a kir. járásbíróház három havi fogházra és 20 korona pénzbüntetésre ítélte. — E hó 1-én éjjel 1—2 óra között kigyu- ladt Szebeny Ignác malom-utcai timárműhelyének fedele. A tüzet hamar észrevették s mielőtt na- gyobb kárt okozott volna, eloltották.

— **A ki kertjét szereti, szép virágokat és kitűnő konyhakerti terményeket akar,** az fedezze magzsükségletét Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésében Budapest, Rottenbiller-utca 33. A cég idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegy- zék az általános ismert, világhírű, kitűnő mag- vakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virágudjanságoknak egész sorozatát is tartalmazza.

— **Javíthatatlan.** Toti Samu cigányt, aki már rablásért 10 évi börtönbüntetést ült ki, e hó 1-én rajta kapták, amint Székelyudvarhelyen Jakab Fe- renc Márton zetalaki lakos zsebéből egy zacskó- val együtt 4 K-nyi pénzt tartalmazó tárcát kilop- tott. A tetten ért bűnös átadták az ügyészségnek.

— **Vörheny járvány Sz.-keresztúron** A szé- kelykereszturi áll. elemi iskolai tanulók között vörheny járvány ütött ki, úgy, hogy ez idő sz- rint 48 gyermekben konstátáltak a betegséget. Tekintettel arra, hogy a járvány nem veszélyes lefolyásu, az iskola bezárását a hatóság csak nyolc napra rendelte el.

Törvénykezés.

Bűnügyi tárgyalások. A kenyéririgy- ség csunya tett elkövetésére vezette Tódor Sán- dor parajdi molnárt és Bíró József molnárlegényt. A szomszédos Szálasi féle malomban az őrlés alatt levő búzát teljes rosszindulattal fuksznál vegyítették, a mely bűnös cselekedetüket be- ismerve, a helybeli kir. járásbíróház büntető osz- tályánál méltó büntetésben részesültek. A meny- nyiben Tódor Sándor egy hónapi fogházra és ujab 10 napi fogházra átváltoztatható 200 K pénzbüntetésre; Bíró József pedig 20 napi fog- házra s 5 napra átváltoztatható 100 K pénzbün- tetésre ítéltetett. Ugyancsak a helybeli kir. járás- bíróháznál Benedek Ignác kápolnásoláshalvi lakos gondatlanságból okozott tűzvészért 8 napi fog- házra és 20 K-pénzbírságra; Gábrí András szé- kelyudvarhelyi lakos sikkasztás vétsége miatt 20 K pénzbírságra; Csonta László parajdi lakos sikkasztás vétségeért 50 K — megfelelő fogházra átváltoztatható pénzbírságra és Ötvös Dani ócz- falvi lakos lopás vétsége miatt 8 napi fogházra ítéltetett.

Szerkesztői üzenetek.

B. Csekefalva. A cikk személyes élet töröl- tük, mert ilyen közérdekű dolgok megvitatásánál támadást intézni nem lehet. Jövőre hozni fogjuk.

K. M. Fiatfalva. Nagy terjedelme és né- pieskedő hangja olyan átdolgozást kívánna, melyre mi nem vállalkozhatunk. Ezt a témát, népies, de

nem népieskedő feldolgozásban ezer és ezer köz- kézen forgó ismertetés sokkal alaposabban tár- gyalja. Cikke újat nem mond, az elmondottak közlését pedig fölöslegesnek tartjuk.

Nyilt-tér*

— Rövid használat után nélkülözhetlen. —
— Igen alkalmas utazásoknál. —
— Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva. —

Bizonyítvány kelt Bécsben,
1887. Jul. 3-án.

Kalodont

nélkülözhet len
fogtisztító-szer.

Elsőrangú hygienikusok elismerik, hogy egészségünk fentartásánál nem nélkülözhető a fogak és szájüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek há- ríthatók el ez által Ennél legsikeresebbnek bizonyul a „KALODONT“, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

Apró hirdetések.

Benedek, Nagy és Konrád

első székely cipőraktára
Sz.-udvarhely, Kossuth-utca.

Dus választék csinos és tartós

cipőkben!

Mérték utáni megrendelő- o sek pontos kivitele. o

Jó karban levő csomagoló lá- dák eladók e- lap kiadóhiva- o o talában. o o

Olcso csomagoló- papír ivenkint és kilőszámra is kap- o o o ható. o o o

A bőryanagbeszerzési szövet- kezlet helyiségében létező különféle áruk, bolti áll- ványok s egyéb berendezések — felszámolás foly- tán — szabad kézből, folyó hó 7-étől kezdve, rend- kívül **olcso áron eladotnak** és pedig, ha vevő ki- nálkozik: egyszerre, azután részletenkint is. A fenti körülményt az érdeklődők becses figyelmébe ajánlja a **felszámoló bizottság.**

! Eladó vadászfegyverek !

Egy használt, de jó állapotban levő drilling (három- csövű vadászfegyver) és egy 20 cal. serétes lancas- ter fegyver eladó. Cim e lap kiadóhivatalában.

MELEG SÓSFÜRDŐ

a hét minden napján Gergely Ferenc párat- lan gyógyhatású sósfürdőjén kapható. A fürdő- szobák és folyosó is fűtve van. Ott helyben kitűnő o o o ételeket és italokat szolgáltat o o o ifj. Bodrogi György, fürdő-bérlő.

Fogorvos Székelyudvarhelyt.

Dr Kovács Géza egyetemes orvostudor fog- és szájspecialista műterme Kossuth-utca 56. sz. alatt. Szerényebb viszonyok között levő vidéki föld- miveseknek foghuzásokat és más apróbb mű- téteket 1 koronáért, teljesen szegényeknek pedig díjtalanul eszközöl.

BOR. Jó és olcso asztali csemege és gyógy- borok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedé- sében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Kiadó lakás a Bethlen-utcában, a vas- uttal szemben. Értekez- hetni Dr S o l y m o s s y Lajos kir. igazgatóval.

Kiadó lakások és üzlethe- lyiség. Hat raktár, pince és padlás mellék- helységekkel, legjobb forgalmu he- lyen, 1904. évi március havától kezdve kiadó. Értekezni lehet: Szecheny János utóda férfi- és női divatáru üzletében Székelyudvarhelyt.

Eladó Székelykeresztúron a „Korona“-szál- loda és vendéglő. Értekezni lehet a tulajdonosnál **Marosvásárhelyt, Szántó-utca 43-ik szám alatt.**

Drez
(ez
Gell

Ajánljuk
több gy
bilokat és
Legeszség
64

8000 g
Malom
tejgazd
cseplés

A drez
ton és
kitüntet
Legmes
pesten

3-904. t

A

telekköny
Kálnoki E
rehabítató
kelykeres

104 K
végrehajt
bíróház

területen
beu fogla
sz. ingat

K, 206 h
ingatlanr

600 hr.
lanra 15

sz. ingatl
K, 1052

sz. ingatl
K, 1337

ingatlanr
1653 hr.

lanra 14
2711 hr.

ingatlanr
1904 hr.

hr. sz. i
12 K, 2

ingatlanr
2299 hr.

lanra 47
2329, 23

ingatlanr
2419 hr.
lanra 38
K, 2597

gatlanra
hr. sz.
2 K, 274
hr. sz. i
88 K,
sz. ingat
K, 3099

ingatlanr
3166 hr.

Gy
E

Pénz

Olcsó pénzt

jelzálogra a segesvári ipar-, ta-
karék- és előlegezési egylettől
közvetít:

Siegmund József
börkereskedő, Sz.-udvarhelyt.

Pénz

— Kérje mindenütt a magyar
gyártmányu Müller-féle (min-
den fajtájú) tentát, tuszt, pecsét-
viaszot és aquarell festéket.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszert, amely már több
mint 33 év óta megbízható bedörzsölésű al-
kalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghűlések-
nél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásár-
láskor óvatosak legyünk és csakis
eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony”
védjeggyel és a „Richter” cégjegyzéssel
fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban
a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár:
Török József, gyógyszerésznél
Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Kapható Székelyudvarhelyt:
Koncz Armin gyógyszerárban.

Mint gyógyvíz csodahatásu.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borviz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye
egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY
fűszer-, üveg-, porcellán- és díszműáru keres-
kedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15
szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.

Pénzt, sok pénzt, havonként 1000 koronáig ke-
rhet mindenki tisztességesen
minden szakismeret nélkül. Küldje be címét „E 452” je-
lege alatt a következő címre: Annoncen-Abteilung des
„Merkur” Mannheim, Meerfeldstrasse No 44.

Kedvezmény olvasóközönségünknek!

A

Budapesti Bazár

dus tartalmu, magas színvonalu és a leg-
olesőbb magyar modern divatlap. Előfizetési
ára postai küldéssel vagy házhoz szállítva
negyedévenként egy korona 50 fillér,
akik azonban kiadóhivatalunknál, Székely-
udvarhely, Kossuth-utca 15. szám alatt ren-
delik meg, azoknak jóval mérsékeltebb ár
mellett kedvezményképen

3. 1 korona 30 fillérért

küldetjük. — A „Budapesti Bazár” bármely
hónap elsejétől megrendelhető. — A Buda-
pesti Bazár minden számában kitűnő szép-
irodalmi rész, 40-50 ábrát tartalmazó di-
vatrészt, természetes nagyságu rajz- és kézi-
munkákat tartalmazó szabásív, díszes boríték-
ív van. A szabásív magyarázata világos és
könnyen megérthető. A Budapesti Bazár a
társadalom minden osztályának igényeit ki-
elégíti. A divatot kereső urak nőknek és a
munkás szabónőknek egyaránt szüksége van ez
olcsó magyar divatlapra.

A Budapesti Bazár megjelen havonként két-
szer, minden hónap elején és közepén.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székelyudvarhelyt 1904

Meghívás.

Az 1898: XXIII. t.-e. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó Székelyudvarhelyi ipari és gazdasági hitelszövetkezet, mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja, 1904. évi március hó 12-én délután 2 órakor a szövetkezet helyiségében.

rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 40. §-a értelmében meghívotnak. Megjegyzetetik, hogy amennyiben ezen gyűlés határozatképes nem volna, az alapszabályok 43. §-a értelmében a következő közgyűlés 1904. március hó 20-án fog megtartatni.

N a p i r e n d:

1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárszámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemlről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság 3 tagjának választása.
6. Felügyelő-bizottság 3 tagjának választása.
7. Netaláni indítványok.

1902. évi december hó 31-én a tagok száma 664, üzletrészeinek száma pedig 945 volt; az év folyamán belépett 64 tag 68 üzletrésszel, kilépett 18 tag 19 üzletrésszel, marad tehát az 1903. év végén 710 tag 994 üzletrésszel.

A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezet helyiségében kifüggesztetett és mindenki által megtekinthető.

Kelt Székelyudvarhelyt, 1904. február 24.

Az igazgatóság.

Székelyudvarhelyi ipari és gazdasági hitelszövetkezet,

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja,
mérleg-számlája 1903. évi december hó 31-ikén

V A G Y O N			T E H E R		
F. sz.		Korona Fillér	F. sz.		Korona Fillér
136	Pénztári készlet	73061	142	Üzletrész befizetések	2691537
243	Váltó kölesönök	16636030	237	Központi hiteltartozás	169640—
345	Kötelezvény kölesönök	78975	349	Központi folyószámla tartozás	1878
440	Központi üzletrész	600	441	Takarék betétek	3588046
			539	Tartalék alap	652258
			647	Fel nem vett osztalékok	85435
			712	Átmeneti kamatok	3500—
			851	1903. évi nyereség	31667
		24666591			24666591

Székelyudvarhely, 1903. december hó 31-én.

Az igazgatóság:

Gyerkes Mihály s. k.,
könyvelő.

Spaller József s. k.,
elnök helyettes.

Bíró Áron s. k.,
pénztárnok.

Nagy Ferenc s. k.
Blájer Balázs s. k.

Rájk József s. k.
Budik László s. k.

Szabó József s. k.
Benkő József s. k.

Mészáros Lajos s. k.
Keszler János s. k.

Jelen mérleg-számlát megvizsgálván, annak egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel mindenben megegyezőnek, a törvény és alapszabályok értelmében készüteknek találtuk.

Kelt Székelyudvarhely, 1904. évi március hó 1.

A felügyelő-bizottság.

Vajna Zoltán s. k.
Betegh Pál s. k.
Gróf László Ádám s. k.

Nyermény-számla 1903. december hó 31-én.

T A R T O Z I K			K Ö V E T E L		
F. sz.		Korona Fillér	F. sz.		Korona Fillér
138	Költség számlának	333417	18	Kamat számlától	650024
214	Mérleg számlának	316607			
		650024			650024

Székelyudvarhely, 1903. december hó 31-én.

Az igazgatóság:

Gyerkes Mihály s. k.,
könyvelő.

Spaller József s. k.,
elnök helyettes.

Bíró Áron s. k.,
pénztárnok.

Blájer Balázs s. k.
Rájk József s. k.

Benkő József s. k.
Budik László s. k.

Szabó József s. k.
Nagy Ferenc s. k.

Mészáros Lajos s. k.
Keszler János s. k.

Jelen nyermény-számlát megvizsgálván, annak egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel mindenben megegyezőnek, a törvény és alapszabályok értelmében készüteknek találtuk.

Kelt Székelyudvarhely, 1904. március hó 1.

A felügyelő bizottság:

Vajna Zoltán s. k.
Betegh Pál s. k.
Gróf László Ádám s. k.